

KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ

1969

7

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT KÖRLEVELE

Kiadja: A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, VI. Gorkij fasor 46-48.
Felelős szerkesztők: Dr. Dénes György és Székely Kinga
Felelős kiadó: Dr. Hegedűs Gyula
Megjelent 600 példányban
69."TEMPÓ" KSz. /3295/
Felelős vezető: Szendrő Sándorné

Az elektronikus változatot dr. Nyerges Miklós és Steer Mihály készítette 2005-ben.

- 1 -

MEGHÍVÓ

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1969. december 14-én vasárnap de. 9 órakor a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete székházának (Bp. VI. Gorkij fasor 46-48.) tanácstermében tartandó tisztújító közgyűlésére.

Határozatképtelenség esetén a közgyűlést 1969. december 14-én vasárnap de. 10 órakor tartjuk meg a fent megjelölt helyen. A második időpontra összehívott közgyűlés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes.

Tárgysorozat:

Elnöki megnyitó
Főtitkári beszámoló
Gazdasági titkár jelentése
Számvizsgáló Bizottság jelentése
Vita a beszámolók felett
Jelölő Bizottság javaslatának ismertetése
Szavazás
Felszólalások, javaslatok, előterjesztések
Szavazatszámoló Bizottság jelentése
Elnöki székfoglaló és zárszó

Kérjük tagjainkat, hogy a közgyűlésre szíveskedjenek magukkal hozni folyó évre érvényesített tagsági könyvüket is, mert az jogosít a szavazólap átvételére.

Dr. Láng Sándor
elnök

Társulati élet

A 6. és 7. sz. körlevél megjelenése közti időben megrendezett előadói üléseken az alábbi előadások hangzottak el:

1969. november 4. Vukov Péter: Geodézia a barlangfelmérésnél

- 2 -

1969. november 18. Szeredai László: Vízben oldott oxigén folyamatos műszeres mérése
1969. december 9. Dr. Szentés György: Tanulmányúton Olaszországban

Társulatunk Választmánya 1969. X. 21-én ülést tartott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Földrajzi Tanszékének Lóczy termében. Dr. Láng Sándor elnök szeretettel köszöntötte az ülésen megjelent dr. Tulogdi János professzort, a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem nyugalmazott tanszékvezető tanárát, Társulatunk tiszteleti tagját és méltató beszéd kíséretében átnyújtotta az idős tudósnek a tiszteleti tagságról szóló oklevelet. Tulogdi professzor tiszteleti tagi székfoglaló beszédében végigtekintette életútját. Szavai nyomán egy fáradhatatlan, kutatásokban és tudományos eredményekben gazdag életpálya képe rajzolódott ki a hallgatóság előtt. A választmány őszinte lelkesedéssel kívánt a tudós professzornak hosszú életet, jó egészséget és alkotóerőt. – Dr. Dénes György főtitkár tájékoztatta a választmányt a Társulat MTESZ-be való felvételének ügyéről. Ismertette, hogy miután a TIT lemondott a Vár-barlang üzemeltetéséről, a Polgári Védelemmel kötött újabb megállapodás alapján a Vár-barlang idegenforgalmi bemutatását Társulatunk a jövőben önállóan látja el. A Választmány 5 tagú bizottságot bízott meg a Vár-barlang üzemeltetésével kapcsolatos kérdések megoldására. – A Választmány a főtitkár beszámolóját jóváhagyólag tudomásul vette és úgy határozott, hogy a Társulat tisztújító közgyűlését december 14-re javasolja összehívni. – A választmányi ülést követően került sor a nyilvános előadói ülés keretében a stuttgarti V. Nemzetközi Szpeleológiai Kongresszusról szóló beszámolóra.

A Budapesti Vörös Meteor Központi Barlangkutató Csoport zsombolykutatói 1969 nyarán is megrendezték hagyományos alsó-hegyi táborukat. A tábor célja, az Alsó-hegy magyar oldalán lévő zsombolyok feldolgozásának folytatása volt. Felmérést, illetve kiegészítő méréseket végeztünk a Soltészlyuka és a Magaslesi-zsombolyban, valamint folytattuk a zsombolyok fotódokumentációját.

Teljes felmérést és fotódokumentációt készítettünk az eddig kevésbé kutatott felszíni beszakadásokról, külön választva a lepusztult, illetve a születő zsombolyokra utaló előfordulásokat.

Kutatómunkánkat azután a csehszlovák területen folytattuk, az Alsó-hegyen és a Szlovák-karszt más részein. A Kassai Múzeumban dr. Erdős Miklós mérnökkel, a karszt osztály vezetőjével folytattunk eszmeceserét, melynek során a csehszlovák barlangkutatók alsó-hegyi anyagába nyertünk betekintést. E dokumentáció alapján hézagpótló felmérési munkát folytattunk. Az Alsó-hegy szlovákiai oldalán elkészítettük a Határ- és Bögöly-zsombolyok

térképeit és bővítettük a meglehetősen hiányos fotódokumentációt. Expedíciónk eredményének könyvelhetjük el, hogy most rendelkezésünkre áll az Alsó-hegy eddig felderített zsombolyainak dokumentációja, ami elősegíti további elméleti feldolgozásainkat.

Kósa Attila

A Komárom megyei Dolgozók Lapja, 1969. szeptember 23-tól 27-ig 5 részben beszámolót közölt a tatai vár alatt húzódó folyosórendszer feltárásáról. Ez év szeptemberében Vajna György vezetésével barlangkutatóink egy csoportja megkísérelte megfejteni a vár alatti kazamaták rejtélyét. 20 napi fáradságos munkával sikerült több zárófal átvésésével eddig ismeretlen járatokba behatolni. Felszínre került sok értékes régészeti lelet, cseréptöredékek, ágyúgolyók, edények és egy értékes, aranyozott bronz reneszánsz szíjcsat.

A kazamata-rendszer további feltárását a kutatók tavasszal folytatják.

Sz. K.

- 3 -

178 m mély a Vecsembükki-zsomboly

A Budapesti Vörös Meteor Raisz Keresztély Barlangkutató csoportja 1969. november 3-9-ig zsombolykutató tábort szervezett a Bódvaszilas feletti Alsó-hegyre. A tábor célja volt a legújabb technikai felszerelések felhasználásával, a Greminger-féle csörlő berendezéssel a terület legmélyebb zsombolyait bejárni, a formakincsüket megvizsgálni és esetleges újabb járatokat feltárni.

A kutatótáborban a csoport 19 tagja két brigádban végezte a kutatásokat. Az Almási-zsombolyban a –45 m-nél lévő törmelékkúp D-i végpontján lévő fülkéből bontással egy kb. 20 m-es felfelé vezető cseppköves járatba sikerült bejutni.

A Vecsembükki-zsombolyban 83 m mélységben, a régen ismert fenék megbontásával egy keskeny hasadékot sikerült szabaddá tenni, melybe a bedobált kövek egyre halkuló pattogással estek lefelé, a fenékre való becsapódásuk nem volt észlelhető. A hasadékba kötélen leeresztett lámpa kb. 15 m-rel mélyebben egy párkányt világított meg. Később a párkányra karabinerfékkel leeresztett, felderítést végző kutatók egy kb. 3,5 x 10-15 m-es szilvماغ keresztmetszetű, cseppköves hasadékba jutottak, melynek fenéke reflektorral sem volt látható. Másnap a csörlő berendezést a felszínről a zsomboly régi fenékre szállítottuk le és az ott elhelyezett ácsolatokhoz kötöttük ki. A drótkötélen leeresztett kutatók az újonnan feltárt akna fenekét –95 m-nél érték el a régi végpont alatt, tehát a felszíntől 178 m mélységben. A mélység becslése a felhasznált drótkötél segítségével történt. A drótkötél végig szabadon futott. A 95 m-es akna oldalából lefelé és felfelé további párhuzamos kürtök nyílnak. Ezek még felderítésre várnak.

A zsomboly eredményes továbbkutatása a hazai viszonyok között eddig szokatlanul nagy mennyiségű technikai felszerelést tesz szükségessé, ezért újabb leszállást csak a felszerelés kiegészítése után tervezünk. Akkor kívánjuk felmérni a most feltárt szakaszokat is.

Feltárásunkkal a Vecsembükki-zsomboly lett kb. 178 m-es mélységével hazánk második legmélyebb barlangja és itt található a 95 m mély, legnagyobb hazai összefüggő barlangi mélység is.

Szenthe István

Tanulmányúton a Szovjetunióban

A Budapesti Vörös Meteor barlangkutatóinak meghívására 1966 nyarán Magyarországon járt szovjet speleológusok látogatásának viszonzásaként 1969. május 30-án a Szovjetunióba utaztak dr. Dénes György főtitkárunk és Révész Lajos vezetőségi tagunk feleségeikkel, valamint Simsa Péter, a Vörös Meteor barlangkutató csoport vezetője.

Egy hetet Moszkvában töltöttek a Lomonosov Egyetem vendégeiként. Megismerkedtek az egyetem földrajzi és földtani tanszékeinek munkájával, valamint az egyetem barlangkutatóinak tevékenységével, eredményeivel és tanulmányozták felkészülési, edzési módszereiket. Részt vettek a Szovjet Össz-szövetségi Speleológiai Bizottság évi beszámoló értekezletén is, ahol alkalmuk volt megismerkedni a Szovjetunió valamennyi köztársasága barlangkutató szervezeteinek vezetőivel. Moszkvából a magyar delegáció a Krímbe repült, ahol az Ukrán Földtani Intézet karsztkutatási osztályának vezetője látta vendégül és kalauzolta őket a Csetir-Dag karsztfennsíkján és barlangjaiban.

Jaltai pihenőjük után Szocsiba, majd Szuhumiba hajóztak, ahol az Abház Állami Idegenforgalmi Hivatal elnöke vendégeiként járták be a Nove-Afon és a Rica-tó környéki karsztvidéket, majd a Kaukázus déli mészkővonulatát.

- 4 -

Tbilisziben a Grúz Tudományos Akadémia Karszt Bizottsága látta vendégül a magyar kutatókat és ismertette meg velük a grúz karsztkutatók tevékenységét.

A Kaukázus főgerincét magashegyi túra során a Kluhor-hágón lépték át a magyar kutatók és a dombáji hegymászó központ megtekintése után repültek vissza Moszkvába, majd onnan június végén Budapestre.

A szovjet tanulmányút sok hasznos tapasztalatszerzés mellett a magyar-szovjet speleológus kapcsolatok megerősödését és kiszélesedését eredményezte.

- sg -

A Budapesti Vörös Meteor barlangkutatói mongóliai tanulmányútjuk során megtekintették a Dajan Derh-barlangot és egy, a kínai határ közelében fekvő jégbarlangot.

A Dajan Derh-barlang Észak-Mongóliában, a Hövzgül-tó keleti partján a Cagan Ur városától 55 km-re, a Cagan-folyó oldalvölgyében fekszik. A barlang a környező vulkanikus kőzetből kis területen kibukkanó mészkőben tektonikus hasadék mentén alakult ki. A kb. 200 m hosszú üreg képződményekben szegény, a falakat néhol cseppkölefolyás és kisebb cseppkővek díszítik. Érdekessége a négyszög alakú bejárat bolthajtása alatt kövekből emelt sámánista áldozati oltár, melyet elborítanak a környék lakóinak az istenek számára áldozott ajándékai, szent könyvek, füstölők, kockacukrok, töltények stb.

A kínai határ közelében fekvő Darigangát elhagyva, az út magas bazaltkúpok, koporsóhegyek között vezet a településtől kb. 70 km-re fekvő 155 m hosszú látatufa barlanghoz. A terület felszíne idős peneplán volt, melyre bazaltláva ömlött, ebben keletkezhetett a barlang, a viszkózus láva eredeti települése és lehülése közben. A fátlan füves sztyepp évi középhőmérséklete +2 °C, 100-300 mm/év csapadékkal. A felszínközeli földréteg egész éven át fagyott, a barlangban a jég állandóan megmarad. A bejáraton átbújva 7 m hosszú, hideg levegőjű, vizes-jeges folyosón át 10 m átmérőjű, 3 m magas, kör alakú terembe jutunk. Az időszakosan erre táborozó nomádok ide járnak le vízért. Edényeikben a csöpögő vizet fogják fel. A teremből kb. 10 m hosszú, 2 m magas, lejtős folyosón tovább haladva a járat kiszélesedik és megjelennek az első jégképződmények, jégcsapok, jégfolyások. A járat alját fedő erősen osztályozatlan éles törmelék is jég borítja. A csillogó jégkristályok között a járat erősen elszűkül, a leszakadt bazaltláva- és tufatörmelék majdnem a mennyezetig borítja a folyosót. Bár véleményünk szerint a barlang rövidebb szakaszon tovább folytatódik, de a felszerelés hiánya és az idő rövidege miatt a továbbjutást nem kísérelhettük meg.

B. G., Sz. K., T. L.

K ö z l e m é n y e k

Egészségügyi Közlöny XIX. évfolyam 21. sz. 442. oldal.

Közlemény a gyógybarlang megnevezés engedélyezéséről

Az egészségügyi miniszter a „Jósvafői Békebarlang” gyógyításra szolgáló két barlangjára a gyógybarlang megnevezés használatát engedélyezte.

Ismét megnyílt a Vár-barlang

Megtekinthető minden vasárnap 9-től 17 óráig. Belépődíj: 5 Ft.